

בית משפט לענייני משפחה בטבריה

תמ"ש 20-11-66989 פלונית נ' אלמוני

בפני כב' השופט ארנון קימלמן

התובעים
פלונית
ע"י ב"כ עו"ד סחר סאדר-סאבא

נגד

הנתבע
אלמוני

פסק דין

ההליך

בפניי תביעה לייחוד אפוטרופוס בענייני קטינים אותה הגישה ביום 25.11.20 התובעת, אימם של הקטינים: ת.ז. (ת.ל.), ת.ז. (ת.ל.), ת.ז. (ת.ל.) ו- ת.ז. (ת.ל.) (להלן: "הקטינים").

העובדות בתמצית

1. התובעת והנתבע, הוריהם של שלושת הקטינים ניהלו יחסים ביניהם מערכת יחסים זוגית, לסירוגין במשך 12 שנים.
2. לטענת האם התובעת, בשל שימושו התדיר של הנתבע בסמים ולנוכח מסכת ארוכה של אלימות בה נקט כנגדה, היא נאלצה להגיש כנגדו בקשות לצו הגנה, ובסופו של דבר להיפרד ממנו, כאשר כל ניסיונותיה לשקם את היחסים ביניהם ולבנות עמו תא משפחתי משותף עלו בתוהו.
3. התובעת גם טוענת כי למעשה עד היום היא נתונה מדי פעם לאיומים והשמצות מצד הנתבע שלא מבין אל-נכון את הצורך בקשר עקבי ויציב עם הקטינים ולמעשה מתנער כליל משני ילדיו הקטינים, תוך שהוא טוען כי אינם ילדיו, ומסתפק בקשר ספוראדי ולא קבוע עם הבת הגדולה בלבד.

4. יוער כי הגם שהקטינים רשומים כולם במשרד הפנים על שם האב הנתבע, הרי שכבר פעמיים שהאב הגיש תביעת אבהות בה טען כי הילדים אינם ילדיו. אפס, הוא עצמו זנח את התביעות.

5. כמו-כן, האב אושפז בבית החולים לבריאות נפש "מזרע" בין השנים 2017-2019, וגם לאחרונה הוא אושפז בבית החולים לבריאות הנפש בטירה ותקופות ארוכות שהוא גם היה בכלא בשל עבירות סמים. גם הפעמים המעטות בהן הגיעו לפגוש את ילדיו במרכז הקשר ב...., בוטלו זמן קצר לאחר שהחלו בשל הגיעו למרכז הקשר כאשר הוא תחת השפעת סמים.

6. לא זו בלבד שכל הנטל של הטיפול השוטף בקטינים מוטל על כתפיה של האם התובעת, אלא שהדבר נעשה הגם שהילדים ו... נדרשו ללמוד במסגרת של חינוך מיוחד, והם נפגעו לא פעם לא רק בשל התעלמותו של האב מהם - תוך שהוא דורש להיות כאמור בקשר רק עם הבת הגדולה, אלא גם נוכח סירובו לשתף פעולה עם האם על מנת שהקטינים יקבלו את הטיפול הרפואי לו הם זקוקים בהקדם האפשרי.

7. עוד יצוין כי בד בבד עם הגשת התביעה הגישה האם התובעת ביום 26.11.20 הגישה האם התובעת בקשה לקבל לידיה סמכות בלעדית לחתום עבור הקטין ככל שיידרש לצורך הבטחת טובתו הנפשית והפיזית והבקשה אושרה ביום 29.11.20.

8. עוד ובנוסף יוער כי האב לא טרח להגיש כתב הגנה בתיק ואף לא טרח להתייבב לדיון שנקבע במעמד הצדדים ליום 10.5.21. כל זאת, למרות שלטענת האם הוא ידע היטב על מועד הדיון ואף ניהל שיחת טלפון עם האם התובעת עובר לקיומו של הדיון בה, בה ציין בפניה כי הוא בדרכו לדיון בבית המשפט מבית מגוריו ב....

9. במסגרת הדיון נידונו ההמלצות בתסקיר מיום 3.1.2021 אותו הגישה העו"סית לסדרי דין ב...., וכן עמדת ב"כ היועמ"ש במשרד הרווחה והשירותים החברתיים.

10. עמדת העו"סית לסדרי דין כאמור בתסקיר מהטעמה היתה כי הגם שהאב בקשר עם הבת ..., בעוד שהוא מתנער מהקשר משני הילדים האחרים, הרי שטובת הילדים דורשת אישור מינוי אפוטרופוס יחידני על מנת שהאם תוכל לקחת את הקטינים למגוון טיפולים רפואיים ופרא רפואיים. כל זאת, מבלי שהאם תאלץ להיות תלויה באישורו של האב שאינו משתף עמה פעולה, חרף העובדה שהעיתוי בטיפול הרפואי הינו לעתים קריטי ואין לאפשר לאב לעכב את האם במתן הטיפול הרפואי לקטינים בהקדם האפשרי.

11. מנגד סברה ב"כ יועמ"ש בדיון שהתקיים כאמור, כי הואיל והאב בקשר עם הבת הגדולה ... הרי שיש לכוון מנגנון שישמר את אותו הקשר ויאפשר לאב להיות אפוטרופוס במשותף עם

האם לכל הפחות ביחס לקטינה אליאן ובאופן שהאם תידרש לעדכן את האב באשר למצבה ולקבל את אישורו בעניינים מסוימים, אותם לא פירטה.

בנוסף טענה ב"כ היועמ"ש כי אין להעניש את האב בשל התעלמותו משני הילדים האחרים שלו, וכי לא זו מטרת הליך יחוד אפוטרופסות.

דיון

12. למעשה השאלה שעורר תיק זו - האם בנסיבות יש מקום להיעתר לבקשת מי מאפוטרופסיו הטבעיים של קטיין לייחד רק לו את סמכויות האפוטרופסות, כאשר ההורה האחר נעלם לפתע מחייהם של הקטינים, יורדת לשיתוף השיתוף של מוסד האפוטרופסות.

13. משכך מצאתי לנכון לצלול קמעא לרקע ההיסטורי ליצירת אותו מוסד בו עושה המשפט שימוש תדיר ויומיומי, ולעתים מבלי להעלות הרהור אודות שאלת הנורמה הבסיסית של האפוטרופסות.

14. מוסד האפוטרופסות השתכלל בדיני ישראל בימי בית שני שעה שחכמים נוכחו שלא היה עוד גואל קרוב משפחה השומר על זכויותיו של יתום. מכאן שהתעורר הצורך, בעיקר בערים הגדולות ובמקומות בהם יחסי שכנות החליפו את יחסי המשפחה, למנות אדם שידאג ליתום קטיין כמעין ממלא מקום של אביהם של הקטינים, כאשר אב נקרא בלשון היוונית "פטר" ומכאן השם היווני EPITROPOS.

ראה לעניין זה: זאב פאלק, מבוא לדיני ישראל בימי הבית השני (הוצאת מישרים, ירושלים 1983).

15. הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל בספרו המאלף שערי עזיאל (חלק א', הלכות אפוטרופסות יתומים וילדים ונכסים עזובים, מוסדות הצבור, צדקות והקדש) (ירושלים, תשנ"א 1991) טוען כי מכורתו הרעיונית של מוסד האפוטרופסות נעוצה כבר בחיי השבטים והמשפחות הקדומות, שלדבריו חיו תמיד תחת חסות פטריארכלית שלהן היו משועבדים השבט והמשפחה בגופם ורכושם, ונתונים למרותם הבלעדית.

16. הרב עוזיאל מפנה לכך שאותם שבטים נקראים בלשון התורה "אלופים" (ראה לעניין זה בראשית לו, טו ואילך), כאשר לדבריו המדובר הוא ב -

"... אלופי השבט או אלופי המשפחה ובתי אבות, ותחת משמעתם מתמנים אפוטרופסים ליתומים, או ילדים קטנים הוריהם או סביהם. מזה נוצר שם אפוטרופוס ואפוטרופסות, והועתק גם בתורת המשפט המודרנית בשם PATER . . .FAMILIA".

17. עוד מוסיף הרב עוזיאל לענייננו :

"המשפט הרומאי שהוא היסוד לכל המשפטים המודרניים העתיק את המושג אפוטרופסות לשם TUTELA או TITOR לאפוטרופוס הממונה או הטבעי, שמובנו הוא חסות ושמירה על היתומים הקטנים שהם מחוסרי יכולת פיזית להשלים כל צרכי גדולם, להגן על עצמם מכל התקפה ומקרי אסון, ושהם מחוסרי בינה לשמור ולהשביח נכסיהם שנפלו להם בנחלה. . . משפט חסות זאת נובעת ביסודה מאותו מנהג הפטריארכלי הקודם, כמו שאמרת, ומההשקפה היסודית של משפט היווני הקדום, ואחריו הרומאי שהוא המשכו בשינוי צורה, שהם אומרים: זכות קיומו וחירותו של אדם תלויה בכח גבורתו הפיזית להגן על עצמו, ולא בזכות קניינו והישגיו בתוצרת עבודתו פעולותיו. בזכות זאת הוא שומר את בעלותו על רכושו. ובהעדר ממנו כח זה, הרי הוא בריה חלשה שהיא נתונה בידי הגבור ובעל היכולת, לשעבדה לו או אפילו להשמידה. . . (שם. עמ' 15)

ובהמשך שם. בעמ' 16 :

"עם התפתחות ההשכלה המשפטית: הכרת החופש האישי, זכות הקיום לכל אדם, גבור וחלש עשיר ועני, וזכות הקנין הפרטי לכל אדם, בתוקף משפט הקנין והנחלה. נטלה בעלותם של ההורים וקרובי המשפחה על גופם של ילדיהם, ובטלה החסות הפיאודלית של הגבור על החלש, ולכן בטלה חסות האפוטרופסות על האלמנה או האנשים החלשים, ונעשית האפוטרופסות לדבר של חובה: לגדל להשכיל ולחנך במשמעת חברתית ומדינית את היתומים הקטנים, לנהל את רכושם ולהרוויחם עד שיגדלו.

אולם היסודות הראשונים של אפוטרופסות חסות זאת, לא בטלו לגמרי, ולכן השאירו בחוק את אפוטרופוס ההורים בתור אפוטרופסות טבעית שלהם הזכות היחידה למנות אפוטרופסים בתור באי כוחם."

18. מכאן שלדברי הרב עוזיאל מוסד האפוטרופסות בנוי מיסודו על "חרבות משפטים קדומים של העבר [ה]נושאים בחובם ההשקפה היסודית, שהחלש הוא נתון למרותו של הגבור או החזק בגופו או בעשרו, ושהילדים באים מכח ההורים הם קנים בגופה להם, בראש ובראשונה לאבות, ואחריהם לאם, והם אפוטרופסים ובעלי רכוש ילדיהם בחייהם, ובמותם חוזרת בעלות זאת למולדיהם."

19. אלא שלדברי הרב עוזיאל בעוד שחז"ל הוצרכו להשתמש בטרמינולוגיה ובמונחים משפטיים שהיו ידועים בזמנם כמושגים רווחים, הרי שגישת משפט התורה (שם. עמ' 17):

"נקיה וטהורה מכל סייג קונצפציות ומחשבות אלו. . . . יסוד ועיקרה של האפוטרופוסות בישראל שהיא מסורה לשופטי ישראל ובית דינו. ומאפוטרופוס בית דין זאת נמשכה אפוטרופוס ההורים או המורישים, שגם הם במשפט הנחלה חשובים כדיינים, ועליהם מוטלת החובה לדאוג על תקנת בניהם אחריהם בגופם ונפשם חכמתם והשכלתם. . . . מכללם של דברים למדנו: שלא ההורים ולא כל יתר הקרובים נחשבים לאפוטרופסי הטבעי של ילדיהם, לא בגופם ונפשם ולא ברכושם, שהרי במקרה שהבנים ראויים לעונש מיתה על פי המשפט אין ההורים רשאים בעצמם לפגוע בהם, אלא מוסרים אותם למשפט הדיינים שהם נבחרו העם ושופטיו. . . ."

מכאן שליטתו של הרב עוזיאל, האפוטרופוסות לפי תורת ישראל איננה בגדר חובה משפחתית אלא היא חוקה משפטית שמוטלת על דייני ישראל ולא על קרובי משפחה.

20. בהלכה ישנם תקנות שונות לעניין אפוטרופוסות, כאשר בין היתר נקבעו תקנות שמטרתן למנוע מינויים של מאנשים העשויים לפעול כנגד היתומים מסיבות שונות. (ראה לעניין זה התוספתא למסכת תרומות א, 11), כאשר אחת התקנות הקדומות לעניין זה ואפשר המפורסמת שבהן הינה תקנה המוזכרת על-ידי התנא רבי יהושע ומאוזכרת בתלמוד הירושלמי במסכת כתובות (א, ח):

"אפילו חסיד שבחסידיים אין ממנין אותו אפוטרופוס על עריות".

21. תקנה זו הותקנה בשל מקרה בו קרוב משפחה שנתמנה כאפוטרופוס על קרובתו ניצל את מעמדו כדי לפגוע בילדה שהיתה תחת חסותו. מכאן שחז"ל קבעו כי שוב לא ימנו קרוב משפחה לתפקיד שכזה.

22. התוספתא בכתובות מביאה מקרה נוסף: "בן שמת אביו, אמו אומרת יתגדל אצלי ויורשין אומרין יתגדל אצלנו, אין מניחין אותו להתגדל אצל מי שראוי ליורשו. מעשה היה באחד ושחטוהו בערבי פסחים" (תוספתא כתובות י"א, ד). מכאן שחז"ל גזרו במצב שכזה כי יש להותיר יתום אצל אימו ותחת אפוטרופוסותה שכן מסירתו ליורשים החומדים את ממונו עשויה לסכן את חייו.

הדין בישראל בנידון דידן

23. סעיף 14 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב – 1962 (להלן – החוק) קובע כי תפקידי האפוטרופוסות על קטינים יוחדו להוריהם:

"14. ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים."

"אפטרופסות ההורים כוללת את **החובה והזכות** לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו."

25. במקרה דנן עולה כי האב – הנתבע נטש ונעלם מחייהם של הקטינים ומלבד שיחות טלפון ספוראדיות עם הבת הגדולה (שרק בה הוא מכיר כבתו) הוא אינו ממלא מזה כעשור כל תפקיד הרובץ עליו מתוקף היותו אפטרופוס לילדיו.

26. מכאן שהאם מבקשת להיעתר לתביעתה ולהגביל את האפטרופסות של האב ולייחד אותה אותה כאפטרופא מבלי להזדקק ללא הרף לאישורו של האב בעניינים הנוגעים לחתימה בפני הרשויות לצורך קבלת טיפול רפואי או בעניינים חינוכיים וכדומה.

27. יוקדם ויוער כי עצם ההתערבות בתא המשפטי תוך התערבות בזכויותיהם הטבעיות של מי מההורים **הינה צעד חריג ביותר כאשר לעיתים לא די אף בטובת הקטין עצמו**. כך בע"א 232/85 פלוני נ' **היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד מ(1) 1, בעמ' 7-8 נקבע לענייננו :

"היחידה המשפחתית-הטבעית זוכה בהגנת החוק. הדין מכיר בזכותם הקונסטיטוציונית של ההורים הטבעיים לקיים את חובתם כלפי ילדם. החוק מחסן את המשפחה מחדירתה של המדינה. יש המבססים אוטונומיה זו על עקרון טובת הילד. על-פי גישה זו, המשפחה הטבעית מוגנת מפני התערבות המדינה, משום שבמסגרת זו מובטחת טובתו של הילד... כשלעצמי, הסבר זה אינו מניח את דעתי..."

אכן, יש לדעתי להודות בפה מלא, כי הדין מגן על התא המשפחתי הטבעי ושומר על האוטונומיה והפרטיות שלו מתוך מערכת מורכבת של שיקולים, כאשר טובת הילד הוא רק אחד מהשיקולים, ומיתוסים אליו שיקולים נוספים, כגון הזכויות של ההורים הטבעיים. על פי גישה זו, אין המדינה רשאית להצדיק את התערבותה בתא המשפחתי הטבעי אך בטענה, כי הדבר נעשה לטובת הקטין. בטובת הקטין לא די. דרוש 'דבר מה נוסף', אשר יש בו כדי להצדיק את התערבותה של המדינה. 'דבר מה נוסף' זה משתנה מעניין לעניין, על פי מידת האינטנסיביות של החדירה השלטונית ועל פי מידת הניתוק שבין ההורים הטבעיים לבין ילדם."

סוגיית העדפת הורה בין ילדיו

28. הסוגיה של נזקי העדפת הורה בין ילדיו הינה עתיקה כימי בראשית, ולמעשה חלק נכבד מספר בראשית, החל מפרשת וישב, דן בהשתלשלות האירועים שפרצו בשל כותנת הפסים שנתן יעקב לבנו יוסף, דבר שעורר עליו את חמתם וקנאתם, והוביל בסופו של דבר למכירתו על-ידם לעבדות במצרים.

29. הגמרא במסכת שבת דף א' ע"ב אומרת לענייננו:

"ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים (=כשלושים גרם כסף) מילת (סוג משובח של צמר) שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו [עלות כותנת הפסים של יוסף לעומת כותנת רגילה אותה לבשו אחיו] – נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים." (התוספת בסוגריים שלי א.ק.).

30. הרמב"ם במשנה תורה בהלכות נחלות מוסיף לענייננו (פרק ו', הלכה יב):

"ציוו חכמים שלא ישנה אדם בן בין הבנים בחייו אפילו דבר מועט, שלא יבואו לידי תחרות וקנאה כאחיו של יוסף עם יוסף."

31. עיננו הרואות כי ככל שהדבר נוגע במתן מתנות ויחס בין אדם לילדיו במהלך חייו, הרי שהוראת חכמים הינה בגדר עצה טובה ולא חיוב קטגורי. לכן לשון "ציוו חכמים", ולא הלכה.

למעשה הרמב"ם עושה שימוש בביטוי במשנה תורה לאו דווקא כתקנת חכמים אלא כעצה טובה. כך לדוגמא אומר הרמב"ם במשנה תורה (הלכות אישות פרק טו):

"וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו ואוהבה כגופו...וכן צוו על האשה, שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי..." (יט-כ).

32. זאת ועוד, גם בפרשת כי תצא מופיעים פסוקים הנוגעים לענייננו באשר לאיסור המוטל על אדם להעדיף בין ילדיו בעת פטירה במסגרת צוואתו:

"כי תהיינה לאיש שתי נשים, האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשניאה. והיה ביום הנחילו את-בניו את אשר-יהיה לו לא יוכל לבכר את בן-האהובה על-פני בן-השנואה הבכר. כי את

–הבכר בן-השנואה יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר-ימצא לו כי הוא ראשית
אנו לו משפט הבכורה. " (דברים פרק כ"א, פסוקים ט"ו – י"ז).

33. המשנה במסכת בבא בתרא בפרק יש נוחלין אומרת לענייננו (פרק ח, סוף משנה ה) :

"הכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו, מה שעשה עשוי, אבל אין רוח
חכמים נוחה הימנו. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אם לא היו בניו נוהגין
כשורה, זכור לטוב."

34. הגמרא על אתר (דף קל"ג, ע"ב) קובעת כי גם אם אחד מבניו של אדם אינו מכבדו וגם אינו
שומר כדבעי על קיום המצוות, עדיין על האב להימנע מלהפלות את הבן ככל שהדבר נוגע
לירשתו, שכן האב עוקר דין ירושה ממקומו, כאשר דעתו של רבן שמעון בן גמליאל היא דעת
מיעוט שלא נתקבלה להלכה.

35. החשש הוא שככל שהאב יקפח את מי מבניו אזי הבן רק יתרחק מהמסורת ולא יחנך את בניו
ללכת בדרכי אבות, וכך גם נפסק להלכה בשולחן ערוך (ח"מ רפב, א).

36. למעשה הדינים העוסקים בשלילת זכותו של אדם לצוות את עזבונו באופן שינשל בן אחד על
חשבון רעהו הינם נושא מורכב עם הרבה סניפים וענפים והתייחסות רחבה בשולחן ערוך (ראו
לדוגמא הלכות מתנת שכיב מרע חושן משפט סימן ר – רנג), באשר לסיטואציות השונות
והמגוונות לצוואת שכיב מרע ופרשנות דבריו של המנוח עובר לפטירתו.

37. דומני כי העיקרון המנחה את חז"ל שבגינתו אדם מוגבל כיצד יחלק את עזבונו לאחר גמר ימיו
ושנותיו, בעוד שאינו נתון לאותן מגבלות במהלך חייו שעה שעתותיו בידו (למעט לעניין חיוב
מעשרות וצדקה), שכן לאחר פטירתו הוא למעשה סיים את פעליו בעלמא הדין ובמעבר
לעלמא דקשוט הוא גם נדרש להעביר את לפיד העשייה לדור הבא אחריו. (ראו לדוג' חושן
משפט רנ ס"ק כד).

38. נראה כי החשש הוא שאח שירגיש מקופח עלול לנטור טינה לאחים שקיבלו את חלקם,
ולמעשה מעשה שכזה מצד האב אך גורם לעוינות ומריבות בקרב הילדים ופוגע גם באח
שקיבל את החלק של אחיו האחר שקונה לו בשל כך את קנאתו ושנאתו של האח המקופח.

לא בכדי נאמר במדרש התנאים אבות דרבי נתן (וינה, תרמ"ז) לענייננו :

"וכל המטיל שנאה ותחרות בתוך ביתו כאלו מטיל קנאה ותחרות
בישראל. לפי שכל אחד ואחד מלך בתוך ביתו שנאמר 'להיות כל איש
שורר בביתו' (אסתר א, כב)". (פרק כט').

הואיל והמשפחה היא היחידה הבסיסית המרכיבה את החברה, הרי שיש בהטלת קנאה, שנאה ותחרות יצרית בתוך המשפחה גם כדי להשליך ולהזיק להחברה כולה.

עיקרון טובת הקטין

39. כידוע כפי שציין השופט זילברג המנוח כבר בע"א 209/54 שטיינר נ' היועמ"ש, פ"ד ט 241, בעמ' 251, כאשר המדובר בקטינים מבחן טובת הקטין הוא הגורם האחד והיחיד שיש להתחשב בו, כאשר בכל מקרה של התנגשות, מבחן זה גובר על כל שיקול אחד והוא:

"אינו ניתן לחלוקה, ואין למזגו ולערבבו באיזה שהוא שיקול אחר".

40. יתרה מזאת, בתי המשפט חזרו לא פעם והדגישו כי עיקרון טובת הקטין גובר על זכויות הוריו וכפי שכתב המרשד"ם – רבי שמואל די מדינה (1505-1589, סלוניקי יוון) בפירושו לשולחן ערוך אבן העזר סימן קכ"ג:

"כללא דמילתא, כי כל זכות שאמרו הבת אצל האם לעולם, בזכותה דברו ולא בזכות האם, וכן בן עד שש בזכות הבן דברו ולא בזכות האם, דבן עד שש בצוותא דאימיה ניחא ליה..."

41. בית המשפט העליון העדיף לא פעם את טובת הילד עם פני טובת ההורה, אפילו במצבים שבהם הקשר בין ההורה לקטין היה חיובי ושירת גם את טובתו של הקטין, ועשוי היה להועיל ולהיטיב עם ההורה, כאשר לדברי בית המשפט העליון:

"האבחונים אשר נעשו להורים ולילד מצביעים על צורך ביציבות לילד, הזקוק, לא להורה של ביקורים, אלא להורה של חיים נמשכים; לא הרי אהבה כהרי יכולת לגדל."

ראו: ע"א 7339/05 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, (פורסם במאגרים).

42. מכאן שעל בית המשפט הנטל לבדל ולהפריד את עיקרון טובתו של הקטין מכל עיקרון אחר, לרבות טובתו של ההורה.

43. בנידון דידן, וכפי שיובהר להלן, החשש שעצם הותרת סמכויות אפטרופסות לאב ביחס לבת הגדולה תוך שלילת אותם סמכויות משני אחיה האחרים עלולים לפגוע לא רק באחים הקטנים, אלא גם בבת הגדולה.

44. יובלט כי הפגיעה בקטינים בשל העדפה פסולה של הורה בהתייחס אליהם החשש הזה מקבל תימוכין במאמרים ומחקרים בתחום הפסיכולוגיה הקובעים נחרצות כי ילדים שהופלו לרעה על ידי הוריהם לעומת אחיהם בילדות ובשנות הנעורים, הציגו בממוצא, במחקרים רבים, רמות נמוכות יותר של ביטחון עצמי, הערכה עצמית, וכן רמות גבוהות יותר של תוקפנות כלפי הזולת, דיכאוניות והתנהגות מוחצנת מוגזמת שהינה תולדה של רצון לקבל הערכה ותשומת לב.

ראו לעניין זה :

Feinberg, M.E. Neiderhiser, J.M. Howe & Herthrington, (2000) Adolescent, parent, and observer perceptions of parenting: Genetic and environmental influences on shared and distinct perceptions, **Child Development**, 72, 1266-1284.

45. יתרה מזאת, העדפה הורית גם פוגעת בילדים הזוכים להעדפה, ולמעשה מחקרים גם העלו כי במשפחות בהם הורים הביעו העדפה של ילדים מסוימים על פני אחיהם, הרי שבין האחים לבין עצמם נוצר חייץ ומערכת יחסים עכורה ואף עוינת שפגעה ביכולתם של האחים להחצין אהבה וחמימות האחד כלפי רעהו.

ראו לעניין זה :

McHale, S.M. Crouter, A.C. McGuine & Updegraff (1995) Congruence between mothers' and fathers' differential treatment of siblings: Links and family relations and children's well-being, **Child Development**, 66. 116-128.

למאמר מקיף בנושא נזקי העדפה הורית בין ילדים ראו גם במאמר המאלף :

J. Sutor, J. Seehrist, M. Plikhun, S. Pardo and K. Pillemer, Within-Family Differences in Parent-Child Relations Across the Life Course, **Current Directions in Psychological Science**, Vol. 17 – Number 5, 334-338 בעמ'.

46. בעוד שאין מקום לבטל כליל את אפוטרופסות של האב אין גם כל מקום להכביד על התובעת ולהטיל עליה מגבלות כלשהם, בבואה לקבל אישורים הנוגעים לחינוכם או בריאותם של הקטינים מכל מוסד הדורש אישור משני ההורים.

47. הדבר נכון שבעתיים בנסיבות כגון המקרה דן שעה שמזה שנים רבות הנתבע נעלם בפועל מחייהם של הקטינים בשעה שהאם התובעת לבדה מטפלת בילדיה שחלקם נדרשים לטיפול במסגרת מוסדות של חינוך מיוחד.

מכאן שמחדליו הקשים של האב באופן התנערותו והתעלמותו מצרכי הקטינים מהווים בהחלט 'דבר מה נוסף', המחייב התערבות בית המשפט, כפי שמציין בית המשפט העליון בפסק דינו בע"א 232/85 דלעיל.

48. לפיכך, בהמשך להחלטה כאמור לעיל שניתנה ביום 29.11.20, יש מקום לפטור את התובעת מהצורך להזדקק לאישור כלשהו מצד הנתבע בעניין הנוגע לחינוכם או בריאותם של הקטינים, כאשר אם ובמידה ויתעורר הצורך לקבל אישור לעניין רכושם של הקטינים אזי הדלת תהיה כמובן פתוחה בפני התובעת להגיש בקשה מתאימה לבית המשפט.

מהצד האחר של המתרס, שעריו של בית המשפט לא ננעלים וככל שהאב סבור כי הוא חפץ לנסות ולשקם את יחסיו עם כל ילדיו, אזי יוכל לפנות לבית המשפט בהליך מתאים והעניין ידון ויבחן.

סוף דבר

49. אשר על כן ולאור האמור לעיל, אני מורה בזאת כי בכל מקרה שבו נדרש לפי חוק או נוהג חתימת שני ההורים לצורך פעולה לעניין גופם ובריאותם של הקטינים ... ת.ז. (ת.ל. ...), ... ת.ז. ... (ת.ל. ...) - ו- ... ת.ז. ... (ת.ל. ...) ובענייני חינוך מכל סוג שהוא, די יהיה בחתימת האם בלבד.

ההוראה כאמור לעיל תינתן במקביל בפסיקתא על-מנת לשמור על פרטיותם של הצדדים.

בנסיבות אין צו להוצאות.

המזכירות תשגר פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

ניתן לפרסם פסק הדין ללא פרטים מזהים.

ניתן ביום, כ"ד אלול תשפ"א, 01 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.